

Euroopa Liidu
Nõukogu

Brüssel, 10. november 2022
(OR. en)

14542/22
ADD 1

LIMITE

CORLX 1051
CFSP/PESC 1519
CODUN 58
COARM 229
CONUN 266

ETTEPANEEK

Saatja:	Euroopa Komisjoni peasekretär, allkirjastanud Martine DEPREZ, direktor
Kättesaamise kuupäev:	10. november 2022
Saaja:	Thérèse BLANCHET, Euroopa Liidu Nõukogu peasekretär
Teema:	PROJEKTIDOKUMENT „Innovatsioonipotentsiaali avamine: progressi võimaldavad tehnoloogiad ja rahvusvaheline julgeolek“

Käesolevaga edastatakse delegatsioonidele dokument HR(2022) 268.

Lisatud: HR(2022) 268

EUROOPA VÄLISTEENISTUS

PROJEKTIDOKUMENT

„Innovatsioonipotentsiaali avamine: progressi võimaldavad tehnoloogiad ja rahvusvaheline julgeolek“ HR(2022) 268

Sissejuhatus

Teaduse ja tehnoloogia areng on majandusliku ja sotsiaalse arengu ning heaolu peamised võimaldajad. Nagu märkis ÜRO peasekretär 2021. aasta aruandes [„Teadusuuringute ja tehnoloogia praegused arengud ning nende võimalik mõju rahvusvahelistele julgeoleku- ja desarmeerimisalastele jõupingutustele“](#), tuntakse siiski üha rohkem muret selle pärast, et julgeoleku ja desarmeerimise seisukohast olulised teaduse ja tehnoloogia arengud toimuvad kiiremini, kui kasvab normeerimis- ja juhtimisraamistike suutlikkus riske mõista ja juhtida.

ÜRO Desarmeerimisuuringute Instituut (UNIDIR) on ÜRO autonoomne institutsioon, mis viib läbi sõltumatu uuringuid desarmeerimise ja sellega seotud probleemide, eelkõige rahvusvaheliste julgeolekuküsimuste kohta. UNIDIRil on ajalooliselt olnud juhtiv roll selliste jõupingutuste toetamisel, mille eesmärk on mõista kiire ja murrangulise tehnoloogilise arengu julgeolekumõju ja sellele reageerida. Praegu juhib seda tööd sihtotstarbeline mitmeaastane **julgeoleku- ja tehnoloogiaprogramm** (SECTEC), mis on üks peamisi teadmiste pakkujaid rahvusvahelise diplomaatilise kogukonna, erasektori ja kodanikuühiskonna jaoks ning nendevaheliste kontaktide looja (enam kui 13 000 väljaannete allalaadimist ja üle 6500 üritustel osaleja üksnes viimase kahe aasta jooksul). SECTECi töö on olnud ka oluline poliitiline mõju, sealhulgas on seda konkreetselt mainitud kahes ÜRO Peaassamblee poolt vastu võetud konsensusaruandes rahvusvahelise küberjulgeoleku kohta.

Kavandatud kaheaastases projektis **„Innovatsioonipotentsiaali avamine: progressi võimaldavad tehnoloogiad ja rahvusvaheline julgeolek“** keskendutakse **valitud peamistele progressi võimaldavatele tehnoloogiatele** ja nende võimalikule mõjule seoses rahvusvahelise julgeolekuga. Selle projekti raames tehakse tööd kolmes töösuunas, mida kirjeldatakse üksikasjalikult järgmises jaotises.

Projekt integreeritakse täielikult laiemasse SECTECi tööprogrammi, võimendades laiemat programmi raames juba loodud teadmusvara ja võrgustikke ning aidates saavutada selle üldeesmärke, mis on tihedalt kooskõlas [instituudi põhivõlvitustega](#).

- **Poliitika ja otsusprotsessi kujundamine.** Tehnoloogiline innovatsioon lisab ülemaailmsesse julgeolekukeskkonda uusi ebakindluse aspekte ning paneb traditsioonilised arusaamad konfliktidest ning relvastuskontrolli kontseptsioonid ja lahendused proovile. Mitmepoolsed desarmeerimismehhanismid ning piirkondlikud ja riiklikud mehhanismid peavad oma vahendeid ja protsesse kohandama, et töötada välja tõhus poliitiline reageerimine uutele tehnoloogiatele. SECTECi töö eesmärk on anda panus sellisesse poliitilisse reageerimisse ja aidata seda kujundada teadmiste pakkumise, nõustamise ja ideede genereerimise kaudu.
- **Teadmuslünkade vähendamine rahvusvahelise julgeoleku tehnoloogiliste aspektide alal.** Paljud uute tehnoloogiatega seotud probleemid ja võimalused tulenevad nende tehnilistest omadustest, mis muudab keeruliseks poliitiliste või regulatiivsete meetmete rakendamise ilma asjaomast tehnoloogiat, sealhulgas riske ja võimalusi piisavalt mõistmata. Seda süvendab veelgi asjaolu, et paljud sellised innovatsioonid on olemuslikult kahe- või mitmesuguse kasutusega, mis nõuab laiemat arusaamist mis tahes poliitilise või regulatiivse meetme võimalikest valdkondadevahelistest mõjudest ja sõltuvustest.
- **Kogukondade ühendamine.** Ajal, mil suureneb ülemaailmne ebastabiilsus ja usaldamatus, laieneb osalejate ring, kasvab teadmiste ja eksperditeadmiste levik ning traditsiooniliste reguleerimisvormide kohaldamisvõimalused on piiratud, on hädasti vaja, et eri kogukonnad tuleksid kokku ja jagaksid selgitusi oma vastavate tegevuskavade kohta. See kehtib kogukondade puhul, kes tegutsevad eri sektorites (nt riigiasutused, tööstus, kodanikuühiskond), samuti mitmepoolsetesse mehhanismidesse kuuluvate kogukondade puhul, mis traditsiooniliselt tegutsevad erinevates kitsalt piiritletud valdkondades (nt rahvusvaheline julgeolek, areng, digitaalne koostöö, kuritegevus). SECTEC kasutab ära UNIDIRi ainulaadset positsiooni, et töötada traditsiooniliste kitsalt piiritletud valdkondade üleselt, püüdes omavahel ühendada üha enam üksteisest sõltuvaid diskursusi, tuua kokku kogukondi ja konsolideerida teadmisi.

PROJEKT

Käsitleda probleeme ja kasutada ära võimalusi, mida pakuvad tehnoloogialased edusammud rahu ja julgeoleku kontekstis, on keeruline ülesanne. Üldiselt eeldab see, et suudetakse mõista, mis on tehnoloogia, kuidas ja mis eesmärgil seda saaks kasutada ning millised juhtimisvahendid on kättesaadavad, et selle väljatöötamist ja kasutamist suunata

või kontrollida. Kavandatud projekti „**Innovatsioonipotentsiaali avamine: progressi võimaldavad tehnoloogiad ja rahvusvaheline julgeolek**“ eesmärk on uurida valitud peamiste progressi võimaldavate tehnoloogiate väljatöötamist, rakendamist ja juhtimist ning nende asjakohasust rahvusvahelise rahu ja julgeoleku seisukohast allpool kirjeldatud kolme töösuuna kaudu.

Selles projektis on progressi võimaldavad tehnoloogiad määratletud tehnoloogiatena, mis võimaldavad või edendavad innovatsiooni, suutlikkuse suurendamist ja suuremat mõju muudes UNIDIRi SECTECi töö rakendusvaldkondades, milleks on kübervaldkond, tehisintellekt ja autonoomia ning süsteemide integreerimine. See on kooskõlas [ELi peamiste progressi võimaldavate tehnoloogiate poliitikaga](#), milles tunnistatakse nende valdkondadeüleste tehnoloogiate olulist rolli innovatsiooni edendajatenä kõigis sektorites ja rakendustes.

Selles projektis keskendutakse võimalustele ja probleemidele, mis on seotud nelja progressi võimaldava tehnoloogiaga, mida peetakse julgeoleku seisukohast eriti oluliseks: **kõrgtehnoloogilised materjalid** (nt pooljuhid, mikro- ja nanotehnoloogia), **osad ja komponendid** (nt mikrokiibid, andurid), **taristu** (nt järgmise põlvkonna ühenduvuse taristu – 5G ja 6G, asjade internet, pilv, suveräänne internet) ning **andmetöötlus ja arvutus** (nt pilv- ja servandmetöötlus ja kvantarvutus).

1. Töösuund 1. Suundumuste jälgimine ning teaduse ja tehnoloogia arengu alase teadlikkuse suurendamine

1.1. Eesmärk

Selle töösuuna eesmärk on teha kindlaks ja mõista uusi ja kujunemisjärgus tehnoloogiaid ning rohkem väljakujunenud tehnoloogiate uudseid rakendusi. See töösuund on suunatud peamiselt sellele, et anda poliitikakujundajatele ja otsustajatele uuritavate tehnoloogiavaldkondade kohta kättesaadavaid teadmisi, mis põhinevad tehniliselt ja teaduslikult usaldusväärsetel tõenditel.

1.2. Oodatavad tulemused

- a) Poliitikakujundajate ja otsustajate suurem valmisolek seoses probleemide ja võimalustega, mis kaasnevad uute ja kujunemisjärgus tehnoloogiatega.
- b) Eri tehnoloogiate vaheliste seoste ja nende lähendamise parem mõistmine.

- c) Suurem teadlikkus uute tehnoloogiate võimalikest riskidest ja eelistest ning varajase hoiatamise suutlikkuse tagamine riikidele, kellel on piiratud võime teha tulevikuseiret.

1.3. Töösuuna kirjeldus

See töösuund hõlmab kahte peamist tegevust. Esiteks võimaldab see luua **pideva tehnoloogilise tulevikuseire** funktsiooni, et tagada kõige asjakohasemate teaduse ja tehnoloogia arengute kindlakstegemine, kontrollimine ja analüüsimine varases arendus- või rakendusetapis. Selle tegevuse tulemusena koostatakse **kaks iga-aastast kompendiumi kõige olulisematest tehnoloogilise innovatsiooni suundumustest**, mis on seotud rahvusvahelise rahu ja julgeolekuga. Kõnealuse tegevuse tulemused täiendavad ja ei korda tööd, mis on tehtud ametlike mitmepoolsete protsesside raames, näiteks teatavate tavarelvade konventsiooni ja selle *autonoomsete surmavate relvasüsteemide valdkonna kujunemisjärgus tehnoloogiaid käsitleva valitsusekspertide rühma ning info- ja kommunikatsioonitehnoloogiate ning nende kasutamise turvalisuse teemalise tähtajata töörühma* raames, ning nende abil antakse panus asjakohastesse mitmepoolsetesse tegevustesse laiemalt, näiteks iga-aastaselt ÜRO peasekretäri aruandesse [teaduse ja tehnoloogia rolli kohta rahvusvahelise rahu ja julgeoleku kontekstis](#), [ühisesse tegevuskavasse](#), sealhulgas uude rahu käsitlevasse tegevuskavasse, ning 2023. aastal toimuvasse tulevikuteemalisse tippkohtumisse.

Teine tegevus selle töösuuna raames hõlmab **kaheksa tehnoloogiaalase hommikusöögikohtumise** korraldamist, mille eesmärk on pakkuda kord kvartalis Genfi ja New Yorgi diplomaatilisele kogukonnale võimalust õppida ja arutada mitteametlikult ja ekspertidega otse suheldes konkreetseid progressi võimaldavaid tehnoloogiaid, mis on olulised rahvusvahelise rahu ja julgeoleku seisukohast. Iga üritus toimub kaks korda: esimesel korral füüsilise kohtumisena Genfis ja teisel korral virtuaalselt New Yorgi kogukonna jaoks.

2. Töösuund 2. Mõistmine, milline on teaduse ja tehnoloogia mõju rahvusvahelisele rahule ja julgeolekule

2.1. Eesmärk

Selle töösuuna eesmärk on mõista, kuidas uusi progressi võimaldavaid tehnoloogiaid saaks kasutada ja milline oleks nende võimalik mõju julgeoleku kontekstis. Selle samba raames tehtav töö keskendub ka eri tehnoloogiate ja

nende valdkonnaüleste rakenduste suuremale lähendamisele. Eelkõige keskendub kõnealune töösuund sellele, kuidas progressi võimaldava tehnoloogia areng kujundab tulevasi konflikte ja lahinguid.

2.2. Oodatavad tulemused

- a) Poliitikakujundajate parem arusaam uute ja kujunemisjärgus olevate progressi võimaldavate tehnoloogiate mõjust rahule ja julgeolekule.
- b) Suurem suutlikkus luua seoseid eri tehnoloogiate rakendusvaldkondade vahel, mille tulemuseks on valdkondade- ja protsessideülesed teadlikumad poliitilised arutelud.
- c) Suurem suutlikkus teha kindlaks poliitilise sekkumise võimalusi, mille eesmärk on vähendada uutest tehnoloogiatest tulenevaid riske, takistamata seejuures arengut ja innovatsiooni.

2.3. Töösuuna kirjeldus

See töösuund hõlmab **nelja teadusuuringu** läbiviimist – iga asjaomase progressi võimaldava tehnoloogia alamkategorია kohta tehakse üks uuring. Iga teadusuuringu eesmärk on tutvustada tehnoloogiat ennast ning analüüsida positiivset ja negatiivset mõju, mida selline tehnoloogia võib avaldada rahvusvahelisele rahule ja julgeolekule. Selliste mõjuhindangute tegemiseks kasutatavas uurimismetoodikas võetakse arvesse mitte ainult sõjalisi võimeid, vaid, kui see on asjakohane ja kohaldatav, poliitilisi, majanduslikke, sotsiaalseid, tehnoloogilisi, õiguslikke ja keskkonnategureid (PESTLE-analüüs). Kõnealuste teadusuuringute tulemusena koostatakse kirjalikud aruanded koos kokkuvõtetega, mis tehakse kättesaadavaks kõigis ÜRO ametlikes keeltes, et toetada nende suuremat ulatust ja kättesaadavust (terviklike aruannete tõlkimine sõltub selleks vajaliku aja ja ressursside olemasolust).

Lisaks, võttes arvesse asjaolu, et selliseid tehnoloogiaid töötatakse välja ja rakendatakse keerulises poliitilises, sõjalises, õiguslikus ja tehnilises ökosüsteemis, korraldatakse kõnealuse töösuuna raames **neli mitut sidusrühma hõlmavat dialoogi**, et täiendada teadusuuringuid ning edendada arvamuste vahetust ja teadmussiiret sidusrühmade eri kogukondade vahel. Need kogunemised toimuvad hübriidformaadis ja nende ajastus on selline, et tagatud on juurdepääs publikule kogu maailmas.

3. Töösuund 3. Relvastuskontrolli ajakohastamine ja 21. sajandi juhtimismeetmete kujundamine

3.1. Eesmärk

Kõnealuse töösuuna eesmärk on uurida, kas uudsed progressi võimaldavad tehnoloogiad tekitavad uusi juhtimisprobleeme, ja kui see on nii, siis kuidas saaks traditsioonilist relvastuskontrolli vahendite kogumit nende lahendamiseks ajakohastada. Lisaks uuritakse selle töösuuna raames traditsiooniliste relvastuskontrollimeetmete vastastikust täiendavust laiemate tehnoloogia juhtimise meetmetega, mis võivad aidata kaasa samade julgeoleku, stabiilsuse, ohutuse, riskide vähendamise ja massihävitusrelvade leviku tõkestamise eesmärkide saavutamisele.

3.2. Oodatavad tulemused

- a) Parem arusaam praeguste relvastuskontrolli vahendite võimalikest tugevatest külgedest ja piiridest uute ja kujunemisjärgus tehnoloogiatega toimetulekul.
- b) Parem arusaam laiemast tehnoloogia juhtimise vahendite kogumist (nt tööstusstandardid, enesereguleerimise mehhanismid) ja sellest, kuidas rahvusvaheline julgeolekukogukond saab selliseid vahendeid kasutada rahumeelsema, stabiilsema ja turvalisema maailma saavutamiseks.
- c) Teadmiste vastastikune täiendamine sektorite vahel mitteametliku teabevahetuse kaudu, mis on avatud kõigile ÜRO liikmesriikidele, tööstusele ja kodanikuühiskonnale laiemalt.

3.3. Töösuuna kirjeldus

See töösuund tugineb 2. töösuuna tulemustele, et veelgi laiendada valitud progressi võimaldavate tehnoloogiate analüüsi **nelja täiendava teadusuuringu** abil, milles keskendutakse konkreetsetele juhtimisprobleemidele ja võimalikele poliitilistele lahendustele. Sarnaselt 2. töösuunale täiendatakse iga teadusuuringut hübriidformaadis toimuva sihtotstarbelise **mitut sidusrühma hõlmava dialoogiga**, mille eesmärk on koguda sektoriteüleselt kindlaks tehtud kogemusi, mida saab kasutada rahvusvahelise julgeolekupoliitika meetmete täiustamiseks.

Lisaks hõlmab see töösuund sellise **interaktiivse infograafiku** kontseptsiooni väljatöötamist ja algset kavandamist, mis võimaldab kindlaks

teha ja kaardistada asjakohased relvastuskontrolli vahendid ja laiemad tehnoloogia juhtimise vahendid piirkondlikul ja rahvusvahelisel tasandil valitud progressi võimaldavate tehnoloogiate jaoks. Selle tegevuse eesmärk on katsetada nii kohaldatavate ja asjakohaste vahendite kindlakstegemise ja prioriseerimise metoodikat, kui ka erinevaid andmete visualiseerimise võimalusi. Infograafik laaditakse üles spetsiaalsele UNIDIRi veebilehele.